

Konto chronione przed zajęciem (P-Konto)

(Stan na: 1 grudnia 2021 r.)

Ogólne informacje dotyczące ochrony konta przed zajęciem

(Wspólna informacja grupy roboczej ds. doradztwa w zakresie zadłużenia związków oraz centralnych związków niemieckiego zrzeszenia sektora bankowego [Die Deutsche Kreditwirtschaft])

Prawo do przekształcenia

Każdy posiadacz konta ma prawo do przekształcenia posiadanego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego na konto chronione przed zajęciem (niem. *P-Konto*). Wniosek o przekształcenie może zostać złożony również przez osobę upoważnioną. Przekształcenie jest możliwe również wtedy, gdy konto jest prowadzone jako konto debetowe.

Konto podstawowe

Klienci, którzy nie posiadają rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub innego, możliwego do wykorzystania konta płatniczego, mają prawo do otwarcia konta podstawowego, o ile przebywają na terenie Unii Europejskiej. Dotyczy to również klientów bez stałego miejsca zamieszkania oraz osób starających się o azyl, a także osób bez uprawnienia do pobytu, które nie mogą zostać deportowane (osoby, którym udzielono pobytu tolerowanego). Konto podstawowe posiada wszystkie konieczne funkcje, które zapewnia rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.¹ W momencie zakładania konta podstawowego możliwe jest bezpośrednie ustalenie, że to konto podstawowe powinno być użytkowane jako konto chronione przed zajęciem.

¹ <https://www.die-dk.de/kontofuehrung/basiskonto/>

Zakaz posiadania wielu kont chronionych przed zajęciem

Każda osoba może posiadać tylko jeden rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy jako konto chronione przed zajęciem. Posiadanie więcej niż jednego konta chronionego przed zajęciem jest wzbronione i może być ścigane na mocy prawa karnego. W szczególności w przypadku zmiany konta należy zwrócić uwagę na fakt, aby przed przekształceniem nowego konta na konto chronione przed zajęciem z poprzedniego została zdjęta funkcja konta chronionego przed zajęciem. Jeśli potrzebują Państwo pomocy, Państwa nowy bank wesprze Państwa w zmianie konta.

Ochrona przed zajęciem w przypadku wspólnego konta

Przepisy prawne pozwalają na posiadanie danego konta chronionego przed zajęciem tylko przez jedną osobę. Wspólne konto (np. małżonków) nie może być używane jako konto chronione przed zajęciem. Gdy zajęte zostanie wspólne konto, bank może dopiero po upływie miesiąca od doręczenia zajęcia (a dokładnie od doręczenia decyzji o przelewie) przekazywać kwoty z dostępnych na koncie środków wierzycielom, na rzecz których dokonano zajęcia. W czasie tego miesiąca **każdy** z posiadaczy tego konta może/powinien otworzyć dla siebie konto indywidualne, jeśli jeszcze takowego nie posiada. Na to konto dany posiadacz musi w owym okresie wynoszącym jeden miesiąc przekazać należną, stosowną kwotę przypadającą na danego posiadacza konta. W ciągu tego miesięcznego okresu możliwe jest również proporcjonalne przelewanie innych przekazów zapisanych na dobro rachunku. Środki dostępne na wspólnym rachunku są zasadniczo dzielone na równe części między jego posiadaczy, a więc w przypadku dwóch posiadaczy – na połowę, w przypadku trzech – na jedną trzecią itd. W szczególnie złożonych przypadkach współposiadacze rachunku wspólnego mogą ustalić z wierzycielem zasadę, wedle której będzie następował podział środków. W tym celu konieczna jest zgoda wszystkich wierzycieli, którzy dokonali zajęcia wspólnego konta. Ustalona alternatywna zasada podziału musi zostać podana do wiadomości banku w formie tekstowej (np. listownie, faksem, przez e-mail).

Dłużnik, przeciwko któremu prowadzone jest zajęcie, musi użytkować swoje konto indywidualne jako konto chronione przed zajęciem, aby móc w ramach kwot wolnych od zajęcia dysponować również środkami zapisanymi na dobro rachunku (lub ich częścią, przekazaną z konta wspólnego). Współposiadacze konta, przeciwko którym nie jest prowadzone zajęcie, nie potrzebują konta prowadzonego jako konto chronione przed zajęciem. Przekazywana im na ich konto indywidualne należna część środków z konta wspólnego **nie** podlega zajęciu.

Po upływie okresu miesiąca przekazywanie dalszych przekazów na dobro rachunku z konta wspólnego na konto indywidualne **nie** jest możliwe. Posiadacze konta wspólnego muszą zatem wykorzystać ów okres miesiąca i odpowiednio wcześniej zadbać o to, aby środki (np. wynagrodzenie, emerytura, świadczenia socjalne) zostały przelane na odpowiednie konto indywidualne. Muszą również zatroszczyć się o to, aby obciążenia (np. czynsz, opłaty za prąd, składki ubezpieczeniowe itp.) były dokonywane z jednego z kont indywidualnych. Rachunek wspólny powinien zostać zamknięty do końca okresu miesięcznego. Wówczas na rachunku tym nie mogą zostać zaksięgowane żadne przekazy na dobro rachunku ani nie mogą zostać wypłacone wierzycielowi, który dokonał zajęcia.

Przekształcenie na konto chronione przed zajęciem możliwe również po zajęciu konta

Możliwe jest złożenie wniosku o przekształcenie danego rachunku bankowego na konto chronione przed zajęciem nawet jeśli nastąpiło już jego zajęcie. Jeśli przekształcenie na konto chronione przed zajęciem zostanie przeprowadzone w ciągu jednego miesiąca od doręczenia bankowi decyzji o zajęciu i przelewie (banki mają trzy dni robocze na rozpatrzenie sprawy), efekt ochronny konta chronionego przed zajęciem obowiązuje już od momentu doręczenia decyzji o zajęciu i przelewie – w przeciwnym razie tylko ze skutkiem na przyszłość.

Automatyczna ochrona przed zajęciem – podstawowa kwota wolna od zajęcia

Gdy konto chronione przed zajęciem zostanie zajęte, posiadacz konta otrzymuje automatyczną ochronę przed zajęciem w wysokości podstawowej kwoty wolnej od zajęcia, wynoszącej obecnie

1 260,00 euro na miesiąc kalendarzowy. Skorzystanie z kwoty wolnej od zajęcia na rachunku chronionym przed zajęciem wymaga posiadania w danym momencie na tym koncie odpowiedniego salda.

Posiadacz rachunku może bez przeszkód dysponować saldem (np. poprzez przelew, zlecenie stałe lub polecenie zapłaty) do maksymalnej wysokości podstawowej kwoty wolnej od zajęcia, nawet po doręczeniu zajęcia rachunku. Rodzaj dochodu (wynagrodzenie, zasiłek socjalny, zwrot podatku itp.) oraz czas wpływu kwoty nie mają znaczenia; kwota wolna od zajęcia obowiązuje dla danego miesiąca kalendarzowego.

Przykład osoby samotnie wychowującej dziecko:

– Bieżący dochód z pracy zarobkowej wynosi 1 800,00 euro; do tego dochodzi 219,00 euro dodatku na dziecko.

– W momencie doręczenia decyzji o zajęciu i przelewie saldo na koncie wynosi 2 019,00 euro.

– 1 260,00 z tych 2 019,00 euro automatycznie podlega ochronie przed zajęciem, nawet jeśli zajęcie nastąpi dopiero pod koniec miesiąca.

Z zaświadczeniem – wyższa kwota wolna od zajęcia

Poza automatycznie istniejącą kwotą podstawową, kwota wolna dla konta chronionego przed zajęciem może ulec zwiększeniu o dalsze kwoty wolne od zajęcia w zależności od sytuacji życiowej posiadacza konta (dłużnika zajętego konta). Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy osoba ta zapewnia utrzymanie jednej lub większej liczbie osób na podstawie zobowiązania prawnego lub otrzymuje w imieniu osób trzecich (np. konkubenta, pasierba) określone świadczenia socjalne lub świadczenia na podstawie ustawy o świadczeniach dla osób ubiegających się o azyl. Wówczas obowiązują na ten moment następujące wyższe kwoty wolne od zajęcia:

- 1 731,44 euro przy obowiązku utrzymywania jednej osoby
- 1 994,09 euro przy obowiązku utrzymywania dwóch osób
- 2 256,74 euro przy obowiązku utrzymywania trzech osób
- 2 519,39 euro przy obowiązku utrzymywania czterech osób
- 2 782,04 euro przy obowiązku utrzymywania pięciu lub większej liczby osób.

Ponadto zajęciu nie podlegają świadczenia pieniężne Fundacji Matki i Dziecka (*Mutter-Kind-Stiftung*) oraz niektóre świadczenia socjalne, które rekompensują dodatkowe wydatki wynikające z uszkodzenia ciała (np. emerytura podstawowa i zasiłek dla osób o ciężkim stopniu niepełnosprawności zgodnie z BVG (Federalną Ustawą o Zaopatrywaniu), zasiłek pielęgnacyjny na zakupione we własnym zakresie środki pielęgnacyjne w ramach ustawowego ubezpieczenia pielęgnacyjnego lub zasiłek dla osób niewidomych). To samo dotyczy określonych świadczeń socjalnych dla samego dłużnika, które przekraczają kwotę podstawową, jak również innych określonych świadczeń niepodlegających zajęciu oraz świadczeń spleconych w późniejszym terminie. Mogą Państwo zasięgnąć odpowiedniej porady w certyfikowanym centrum doradztwa ds. dłużników i upadłości konsumenckiej.

Zwolnione z zajęcia są również jednorazowe świadczenia socjalne (np. koszty wycieczki szkolnej, pierwszej wyprawki po urodzeniu dziecka). Wolne od zajęcia są w dalszym ciągu dodatek na dziecko oraz dopłaty na dziecko, które wpływają na zajęte konto chronione przed zajęciem.

Aby podwyższona kwota wolna od zajęcia stała się skuteczna dla danego konta, jego posiadacz musi udowodnić bankowi okoliczności uprawniające go do podwyższenia podstawowej kwoty wolnej od zajęcia za pomocą odpowiedniego zaświadczenia (z agencji świadczeń socjalnych lub uznanej poradni ds. dłużników i upadłości konsumenckiej, od pracodawcy, kasy rodzinnej (*Familienkasse*), adwokata lub doradcy podatkowego).

W tym celu grupa robocza ds. doradztwa w zakresie zadłużenia związków oraz niemieckie zrzeszenie sektora bankowego (*Die Deutsche Kreditwirtschaft*) opracowały ujednolicony formularz certyfikacyjny², obowiązujący na całym terenie Niemiec. Nie oznacza to jednak, że przedłożony może zostać tylko ten wzór zaświadczenia. Ustawa nie przewiduje konkretnego wymogu formalnego. Wzór zaświadczenia może stanowić jednak pomoc dla placówki lub osoby poświadczającej.

² <https://www.die-dk.de/kontofuehrung/pfaendungsschutzkonto/>

Jeśli jedna lub obie (w przypadku pobierania świadczeń socjalnych) z wyżej wspomnianych instytucji nie wystawią na miejscu żadnego zaświadczenia, wówczas musi zdecydować sąd egzekucyjny lub organ egzekucyjny wierzyciela publicznego (np. urząd skarbowy, kasa miejska).

Przykład osoby samotnie wychowującej dziecko (cd.):

- Bieżący dochód z pracy zarobkowej wynosi 1 800,00 euro; do tego dochodzi 219,00 euro dodatku na dziecko.
- W momencie doręczenia decyzji o zajęciu i przelewie saldo na koncie wynosi 2 019,00 euro.
- 1 260,00 z tych 2 019,00 euro automatycznie podlega ochronie przed zajęciem, nawet jeśli zajęcie nastąpi dopiero pod koniec miesiąca.
- Jeśli posiadacz konta udowodni opłacane kwoty na poczet utrzymania za pomocą wzorcowego zaświadczenia lub za pomocą zaświadczenia o zarobkach od pracodawcy, na którym widnieją ustawowe obowiązki utrzymania oraz jeśli udowodni, że na to konto otrzymuje świadczenia na dziecko, wówczas kwota 1 731,44 euro + 219,00 euro = 1 950,44 euro jest wolna od zajęcia.

Na wniosek – indywidualna decyzja o kwotach wolnych od zajęcia

Jeśli na zajęte konto chronione przed zajęciem wpływają dochody z pracy zarobkowej, świadczenia zastępujące wynagrodzenie (np. emerytura, zasiłek chorobowy, zasiłek dla bezrobotnych) lub dochody z działalności na własny rachunek, które przekraczają podlegającą automatycznej ochronie kwotę podstawową lub podwyższoną kwotę podstawową, posiadacz konta musi zwrócić się do sądu egzekucyjnego, aby uzyskać indywidualne zwolnienie zajętego salda (np. poprzez zastosowanie tabeli zajęcia lub w przypadku premii świątecznych, wydatków służbowych lub diet, nadgodzin itp.) W przypadku zajęcia wierzycielności przez wierzycieli publicznych (np. urząd skarbowy, kasę chorych itp.) odpowiedzialne są organy egzekucyjne wierzycieli publicznych.

W wyjątkowych przypadkach, np. w przypadku zajęcia w związku z wierzycielnościami alimentacyjnymi, sąd egzekucyjny może, na wniosek wierzyciela, ustalić niższe kwoty wolne od zajęcia. Dany bank jest wówczas zobowiązany do przestrzegania tych kwot wolnych od zajęcia, nawet jeśli są one niższe niż kwoty wolne od zajęcia przewidziane przez prawo.

Przykład osoby samotnie wychowującej dziecko (cd.):

- Jeśli posiadacz konta udowodni opłacane kwoty na poczet utrzymania za pomocą wzorcowego zaświadczenia lub za pomocą zaświadczenia o zarobkach od pracodawcy, na którym widnieją ustawowe obowiązki utrzymania oraz jeśli udowodni, że na to konto otrzymuje świadczenia na dziecko, wówczas kwota 1 731,44 euro + 219,00 euro = 1 950,44 euro jest wolna od zajęcia.
- Zgodnie z tabelą dotyczącą zajęć, w przypadku ustawowego obowiązku utrzymywania, z dochodu z pracy zarobkowej o wysokości 1 800,00 euro jedynie kwota o wysokości 37,96 euro byłaby możliwa do zajęcia. W związku z tym zaleca się złożenie wniosku o zarządzanie kwoty wolnej od zajęcia do sądu/organy egzekucyjnego, aby już teraz i w przyszłości zabezpieczyć przed zajęciem kwotę o łącznej wysokości 1 762,04 euro plus 219,00 euro na poczet świadczenia na dziecko (= 1 981,04 euro) na miesiąc kalendarzowy.

Suma do przeniesienia na 3 następujące po sobie miesiące kalendarzowe (kwota odłożona)

Jeśli posiadacz konta nie wykorzysta swojego salda objętego ochroną przed zajęciem do końca miesiąca kalendarzowego, pozostała kwota może być przenoszona maksymalnie przez trzy miesiące i jest wówczas dostępna dodatkowo do chronionego salda miesięcznego. W związku z tym na kolejne miesiące zwiększa się dana kwota chroniona przed zajęciem. Przeniesione saldo jest wykorzystywane w pierwszej kolejności w następnym miesiącu.

Uwaga: Możliwe jest przeniesienie tylko rzeczywistej kwoty zapisanej na dobro rachunku:

Przykład osoby samotnie wychowującej dziecko (cd.):

- Sąd/organ egzekucyjny na wniosek dłużnika/dłużniczki ustanowił na miesiąc kalendarzowy łączną kwotę 1 762,04 euro kwotą wolną od zajęcia. Do tego dochodzi 219,00 euro świadczenia na dziecko, które pozostaje kwotą wolną od zajęcia na mocy odpowiedniego zaświadczenia/decyzji o przyznaniu świadczenia na dziecko.
- Jeśli posiadacz konta po zajęciu konta do końca miesiąca wyda jedynie 1 000,00 euro oraz świadczenie na dziecko, czyli łącznie kwotę 1 219,00 euro, wówczas niewykorzystana, chroniona kwota o wysokości 762,04 euro jest (automatycznie) przenoszona do trzech razy na kolejne miesiące.
- **Uwaga:** Jeżeli w ciągu trzech kolejnych miesięcy posiadacz konta nie wyda dyspozycji dotyczącej kwoty o wysokości co najmniej 762,04 euro, kwota przeniesionego salda przepada! Bank poinformuje uprzednio posiadacza konta, gdy będzie się zbliżał koniec miesiąca, wraz z którym przepada ta kwota.
- Niewykorzystana część kwot zapisanych na dobro rachunku, które wpłyną na konto w kolejnym miesiącu, może znów zostać przeniesiona na kolejne trzy miesiące kalendarzowe. Kwota, którą można przenieść na kolejne miesiące, jest jednak ograniczona. Przeniesiona może zostać tylko kwota, która została zaksięgowana na koncie w poprzednim miesiącu jako nowa kwota chroniona przed zajęciem.

Ochrona przed zajęciem również dla osób prowadzących własną działalność

Ochrona podstawowa oraz podwyższona ochrona podstawowa, o którą można wnioskować za pomocą wzoru zaświadczenia lub decyzji, obowiązuje również w przypadku dochodów osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Na wyższą kwotę wolną od zajęcia wyraża zgodę sąd lub organ egzekucyjny na wniosek posiadacza konta, który prowadzi działalność na własny rachunek. Z reguły w tym celu należy udowodnić sądowi miesięczny dochód netto po odjęciu kosztów operacyjnych od obrotu.

Konto chronione przed zajęciem jest zawsze kontem z saldem dodatnim

Ustawa przewiduje, że konto chronione przed zajęciem może być prowadzone tylko na zasadzie konta o saldzie dodatnim i przynajmniej ochronę przed zajęciem w wysokości odpowiedniej kwoty wolnej od zajęcia tylko wtedy, gdy na koncie jest dostępne odpowiednie saldo dodatnie. Wyklucza to możliwość udzielenia kredytu w ROR lub zezwolenia na przekroczenie salda na koncie chronionym przed zajęciem. Nie jest też możliwe używanie karty kredytowej, chyba że jest to karta przedpłacona (prepaid).

Ochrona w przypadku kont z saldem debetowym

Nawet jeśli konto – bez zajęcia – wykazuje saldo debetowe, jego posiadacz może zażądać przekształcenia tego konta na konto chronione przed zajęciem. Jako że konto chronione przed zajęciem może być prowadzone wyłącznie z saldem dodatnim, saldo debetowe musi zostać wyksięgowane. Bank może w tym celu założyć drugie konto lub subkonto. Jeśli posiadacz konta zażądał jego przekształcenia na konto chronione przed zajęciem, bank nie może już rozliczyć wpływów w wysokości danej (podwyższonej) kwoty podstawowej z saldem debetowym. Ma to na celu zapewnienie, że nawet osoby z nadmiernie zadłużonym kontem będą mogły pokryć swoje koszty utrzymania w ramach kwot wolnych od zajęcia. Zaleca się dążenie do zmniejszenia salda debetowego w celu uwolnienia się od zadłużenia w banku prowadzącym Państwa konto.

Jeśli konto z saldem debetowym zostanie zajęte, zakaz rozliczania i potrącania dotyczy również banku.

Ważne: W tym celu posiadacz konta musi koniecznie w ciągu miesiąca od otrzymania zajęcia faktycznie zażądać przekształcenia konta na konto chronione przed zajęciem.

Zakończenie funkcji konta chronionego przed zajęciem

Posiadacz rachunku może zażądać od banku zniesienia funkcji konta chronionego przed zajęciem z wyprzedzeniem czterech dni roboczych na koniec każdego miesiąca. Ma to sens np. w przypadku zakończenia egzekucji lub gdy konto chronione przed zajęciem ma zostać uruchomione na innym rachunku bieżącym. Wówczas konto to jest prowadzone w niezmienionej formie na uprzednio obowiązujących warunkach. Możliwe jest wtedy zasadniczo ponowne złożenie wniosku o wydanie karty kredytowej lub kredytu w ROR.

Zarządzenie braku możliwości zajęcia

Na wniosek posiadacza rachunku sąd egzekucyjny może zarządzić, że konto chronione przed zajęciem nie będzie podlegało zajęciu przez okres do dwunastu miesięcy. W tym celu posiadacz rachunku musi udowodnić, że w ciągu ostatnich sześciu miesięcy przed złożeniem wniosku rachunek był w przeważającej mierze zasilany kwotami niepodlegającymi zajęciu oraz musi wiarygodnie wykazać, że można się spodziewać tego samego w ciągu kolejnych sześciu miesięcy. Jeśli sąd egzekucyjny zarządzi brak możliwości zajęcia konta (na okres do dwunastu miesięcy), posiadacz konta nie będzie musiał podejmować żadnych dalszych kroków w celu utrzymania ochrony konta przed zajęciem, jeśli w tym okresie dojdzie do kolejnego zajęcia rachunku.

Musi on jednak **złożyć w stosownym terminie nowy wniosek** o zarządzenie braku możliwości zajęcia.

Zgłaszanie do wywiadowni i agencji informacyjnych

Ustawa przewiduje, że ustanowienie, usunięcie i odwołanie konta chronionego przed zajęciem może zostać zgłoszone przez bank do wywiadowni i agencji informacyjnych, np. do SCHUFA. Informacja ta ma na celu zapobieżenie prowadzeniu kilku kont chroniących przed zajęciem przez jedną osobę, co stanowi nadużycie. Na żądanie banku określona wywiadownia udziela informacji o tym, czy dany posiadacz konta posiada już konto chronione przed zajęciem innym banku tylko wtedy, gdy ów posiadacz konta pragnie przekształcić swój rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy na konto chronione przed zajęciem. Informacje na temat zdolności kredytowej posiadacza rachunku nie będą uwzględniały faktu, że posiadacz rachunku posiada konto chronione przed zajęciem.

